

สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ

นางสาวพัชรา ปานนิล

ศูนย์วิทยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาสุศึกษา ภาควิชาหลักสูตรการสอน และเทคโนโลยีการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2547

ISBN 974-53-2070-6

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**STATE AND PROBLEMS OF THE MANAGEMENT OF BEST PRACTICES
ON HEALTH PROMOTION SCHOOLS**

Miss. Patchara Pannin

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Health Education
Department of Curriculum, Instruction and Educational Technology**

**Faculty of Education
Chulalongkorn University**

Academic Year 2004

ISBN 974-53 -2070-6

นางสาวพัชรา ปานนิล : สภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ
ต้นแบบ. (STATE AND PROBLEMS OF THE MANAGEMENT OF BEST
PRATICES ON HEALTH PROMOTION SCHOOLS) อาจารย์ที่ปรึกษา :

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุขนรินทร์, จำนวนหน้า 137 หน้า. ISBN 974-53-
2070-6.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานโรงเรียน
ส่งเสริมสุขภาพต้นแบบจำนวน 75 โรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็น ผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบ
โครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ จำนวนโรงเรียนละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 150 คน โดยการ
ส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมา 150 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100
ผู้วิจัยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1.สภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบยังมีการดำเนินงานนับตั้งแต่
เข้าร่วมโครงการปี พ.ศ. 2542 จนถึงปัจจุบันเป็นระยะเวลา 5 ปี และมีการดำเนินงานใน
แนวทางการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพตามองค์ประกอบ 10 ประการในระดับปฏิบัติดี
มาก 9 องค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบที่ 6 สุขศึกษาในโรงเรียนที่มีการดำเนินงานในระดับ
ปฏิบัติปานกลาง

2.ปัญหาการดำเนินงานโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบของผู้บริหารและ
ครูผู้รับผิดชอบโครงการมีปัญหในระดับน้อย ด้านการถ่ายทอดนโยบายสู่การปฏิบัติ ด้าน
ขณะมีการปฏิบัติโครงการ ด้านการนิเทศติดตามโครงการส่งเสริมสุขภาพ ด้านการดำเนิน
โครงการที่เกี่ยวข้องกับชุมชนในขั้นตอนต่างๆ และด้านสุขศึกษาในโรงเรียน ส่วนด้านการจัด
สิ่งแวดล้อมในโรงเรียนจัดเป็นปัญหาระดับมากและสิ่งที่พบเป็นปัญหาในการดำเนินงานมาก
ที่สุด คือ ขาดงบประมาณในการดำเนินงานและบุคลากรไม่เพียงพอ

ภาควิชา หลักสูตร การสอนและเทคโนโลยีการศึกษา ลายมือชื่อนิลิต..... 2/11/57

สาขาวิชา สุขศึกษา

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา...*สุจิตรา สุขนรินทร์*

ปีการศึกษา 2547

4483754727 : MAJOR HEALTH EDUCATION

KEY WORD: HEALTH PROMOTION SCHOOLS

PATCHARA PANNIN : STATE AND PROBLEMS OF THE MANAGEMENT OF BEST
PRATICES ON HEALTH PROMOTION SCHOOLS. THESIS ADVISOR: ASST. PROF.
SUCHITRA SUKONTHASAB, ED. D., 137 pp. ISBN 974-53 -2070-6.

The purpose of the research were to study the state and problem of the management of best practices on 75 health promotion schools. The sample groups were 150 administrators and teachers who responsible for this project from two representative schools . The questionnaires were sent by mail, and one hundred and fifty of them were returned, accounting for 100 percent. The data were then analyzed in terms of percentages.

The results were as follows;

1. The best practices health promotion schools were still maintain their 10 health promotion components from 1999 until present, but only 9 health promotion components were found at very good level in their practices except the sixth health promotion component were found at the moderate level in their practices.

2. Regarding their problem the school administrators and teachers who were responsible to this project had found at the minimal level in problems the following are ; problems on transferring of the policies to practices, problems at the time of implementation, problems on the supervision, of the project , problem between schools and communities on health promotions, problems on community participation and problems on school health program while school health environment administration were found at highest level which were the lack of budgets and personals in management the project.

Department Curriculum, Instruction and Educational Technology Student's signature.....

Field of study Health Education

Advisor's signature.....

Academic year 2004

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความสามารถของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา สุนทรทรัพย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้ซึ่งมีความเมตตาและสละเวลาอันมีค่ายิ่งเพื่อข้าพเจ้าและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เอ็มอัชมา วัฒนบูรานนท์ รวมทั้งอาจารย์ประจำสำนักวิชาวิทยาศาสตร์การกีฬาทุกท่านที่ให้งำลังใจและคำแนะนำอันมีคุณค่าแก่ข้าพเจ้าจนงานวิจัยสำเร็จลงด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงมา ณ. โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ ผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาเสนอแนะแบบสอบถามจนได้เครื่องมือวิจัยที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ขอขอบคุณสำนักส่งเสริมสุขภาพ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กองงานศึกษานิสิตนักศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กระทรวงมหาดไทย พร้อมทั้งผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบทุกท่านที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการให้ข้อมูลวิจัยในครั้งนี้

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ คุณแม่ นางนพรัตน์ อัมพันทอง ซึ่งเป็นบุคคลอันเป็นที่รักยิ่งของผู้วิจัย และคุณรุ่งนภา สง่าแสง คุณชุตินทร ปานะดิษฐ์ คุณนภดล ศุภฤกษ์ กัลยาณมิตรที่แสนดีที่เป็นกำลังใจห่วงใยและเป็นพลังให้ผู้วิจัยทำงานครั้งนี้สำเร็จด้วยดี ขอขอบคุณ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฅ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตการวิจัย	3
คำนิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
2 วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
แนวคิดเกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ.....	7
แนวคิดหลักในการวางแผนโครงการสุขภาพ.....	12
แนวคิดหลักโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ.....	14
การดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ.....	19
เกณฑ์มาตรฐานการประเมินโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ.....	22
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	27
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	37
ประชากรที่ใช้ในการวิจัย.....	37
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	37
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	38
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	39

สารบัญ (ต่อ)

	๗
	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	102
รายการอ้างอิง	120
ภาคผนวก	126
ภาคผนวก ก รายงานผู้ทรงคุณวุฒิ	128
ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือ	129
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	131
ภาคผนวก ง รายชื่อโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ	132
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์	137

ศูนย์วิทยุทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	ณ หน้า
1	จำนวนและร้อยละของข้อมูลเกี่ยวกับผู้บริหาร และครูผู้รับผิดชอบโครงการ..... 42
2	จำนวนและร้อยละของสภาพการดำเนินงานโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ ของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพ..... 44
3	จำนวนและร้อยละของการตั้งคณะกรรมการอย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษร..... 46
4	จำนวนและร้อยละของการกำหนดนโยบายส่งเสริมสุขภาพของโรงเรียน..... 47
5	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับการแจ้งนโยบายของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ..... 49
6	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับแผนงานหรือโครงการรองรับนโยบายส่งเสริม สุขภาพของโรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ..... 51
7	จำนวนและร้อยละเกี่ยวกับกระบวนการในการจัดทำแผนงานของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ..... 53
8	จำนวนและร้อยละของการตั้งคณะทำงานรับผิดชอบแต่ละแผนงาน โครงการส่งเสริมสุขภาพ..... 55
9	จำนวนและร้อยละของการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียน และชุมชน..... 59
10	จำนวนและร้อยละของการจัดสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนที่เอื้อต่อสุขภาพ..... 62
11	จำนวนและร้อยละของการบริการอนามัยในโรงเรียน..... 64
12	จำนวนและร้อยละของแสดงจำนวนและร้อยละของโรงเรียนที่ให้การช่วยเหลือและ แก่นักเรียนที่มีพฤติกรรมเสี่ยง และขอขยายการให้บริการของโรงพยาบาล..... 67
13	จำนวนและร้อยละของการจัดกิจกรรมสุขภาพศึกษาในโรงเรียนของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ..... 69
14	จำนวนและร้อยละของด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย..... 72
15	จำนวนและร้อยละของด้านออกกำลังกาย กีฬา นันทนาการของ โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพต้นแบบ..... 76
16	จำนวนและร้อยละของการให้คำปรึกษาและสนับสนุนทางสังคม..... 79
17	จำนวนและร้อยละของการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรในโรงเรียน..... 81
18	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการตั้งคณะกรรมการ..... ของผู้บริหารและครูผู้รับผิดชอบโครงการ..... 83

สารบัญญัตินี้ (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
19	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการวางแผนและ จัดทำโครงการ 84
20	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการปฏิบัติ ตามโครงการและการรับบริการนิเทศ..... 87
21	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการรายงานผล การดำเนินโครงการ 90
22	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการดำเนินโครงการ อันเกิดจากการมีส่วนร่วมระหว่างโรงเรียนและชุมชน 92
23	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาในการมีส่วนร่วมของ ชุมชนต่อการดำเนินโครงการกับโรงเรียนในชั้นตอนต่างๆ 93
24	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการจัดสิ่งแวดล้อม ในโรงเรียน 94
25	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการบริการอนามัย ในโรงเรียน 95
26	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านสุขศึกษาในโรงเรียน 96
27	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านโภชนาการและ อาหารที่ปลอดภัย 98
28	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามด้านการออกกำลังกาย กีฬาและ นันทนาการ 99
29	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการให้คำปรึกษา และสนับสนุนทางสังคม 100
30	จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาด้านการส่งเสริมสุขภาพ บุคลากรในโรงเรียน 101